

DANCE.LV žurnāla dzīvē ir trīs svarīgas rūpes: 1) lai deju būtu; 2) lai deju skatītos un pieredzētu; 3) lai par deju domātu un rakstītu. Cenšamies nebūt snobi un tāpēc domājam un rakstam par dažādām dejām. 2014. gada 22. februārī Jelgavas kultūras centrā notika deju grupas „Benefice” 15 gadu jubilejas koncerts. Studijas vadītāja ir Annika Andersone, viņas veidotie priekšnesumi bieži ir vieni no labākajiem dažādos mūsdienu deju konkursos. Taču ap 300 deju grupu lielo studiju Annika nevada viena. Koncertā starp deju numuriem skatāmi visu pasniedzēju video portreti ar bērnu komentāriem par katru skolotāju. Viena no „Benefices” vecākās grupas deju grupām un arī pasniedzējām ir Anna Pierhuroviča. Ar Annu iepazīsimies pērn festivāla „Laiks dejot” ietvaros notikušajā akcijā „Atklāj sevī kritiķi!”. Kopš tā laika viņa šeit rakstījusi ne vienu reizi vien. Koncertā piedzīvotais apvienojumā ar Annas vēlmi zināt vairāk par laikmetīgo deju un viņas pieredzi visai šoviskā deju grupā kļuva par iemeslu mūsu diezgan apjomīgai sarakstei par attiecībām starp amatiermākslu un profesionālās dejas pasauli.

Inta Balode: -Pagājušā gada jūnijā pieteicies *DANCE.LV* žurnāla izsludinātajam konkursam "Atklāj sevī kritiķi!". Kāpēc to darīji, kāda bija pieredze, ko ieguvu? Cik daudz rakstot palīdzēja vai/un traucēja tas, ka pati deju un pasniedz deju? Ja gribi turpināt rakstīt par deju, kā vēl pietrūkst, ko gribi iemācīties?

Anna Pierhuroviča: -Galvenais iemesls pieteikumam uz "Atklāj sevī kritiķi!" bija vēlme paplašināt savu dejas un mākslas redzesloku, kā arī uzdrošināties publiski izteikties par laikmetīgo deju. Pieredze bija vienreizēja, redzēju tik daudz dažādu dejisku un radošu izpausmju veidus, tika laužti mani stereotipi par to, kas ir deju, kas ir laikmetīgā deju, kādas ir skatuves kustības iespējas. Biju uz vairāk nekā desmit dažādām performancēm, un galvenā atziņa, ko guvu – ir jāatbrīvo prāts no koncepta par to, kā kam ir jāizskatās vai jākustas, un tad vari radīt jebko. Atceros, ka uz vairākiem priekšnesumiem skatījos ar skepsi, bet diskutējot ar Tevi un citām "Atklāj sevī kritiķi!" dalībniecēm, šiem priekšnesumiem pavērās manis iepriekš neievērota šķautne, kas man bija ļoti nozīmīga pieredze un atklājums.

Tas, ka pati jau ilgu laiku dejuju, palīdzēja iejusties recenzējamo priekšnesumu izpildītāju ādā, novērtēt kustību vieglumu vai smagumu, pārdomāt, kas uz skatuves izskatās ētiski, kas vairāk izaicinoši. Tajā pašā laikā traucējošais faktors bija mana tehnikas filozofija – ja stiepj pēdu, tad kārtīgi, ja nevar kāju pacelt, tad necel. Dažkārt šķita, ka esmu tādos kā savu konkrēto dejas skolotāju rāmjos, nācās atgādināt sev, ka šī nav klasiskā deju. Tajā pašā laikā tā ir vēl viena atziņa, ko guvu – tā ir mana specifiskā skola, kas pamana auskarus un gredzenus priekšnesumu izpildītāju ausīs un rokās. :)

Recenzijas rakstīt apgrūtināja tas, ka man vēl ir tik maz zināšanu par laikmetīgo deju. Ironiskā kārtā pēc "Laiks Dejot 2013" kolēģis deju studijā "Benefice" Markus Cmelņigs (Zmolņig) man pavēra pavisam jaunu skatījumu uz deju un laikmetīgo deju. Ar šodienas pieredzi un zināšanām manas recenzijas jau būtu bijušas pavisam citādākas.

Nākotnē noteikti vēlētos turpināt rakstīt par deju, pat apdomāju studēt žurnālistiku vai rakstniecību, jo vēlos uzlabot valodas lietojuma prasmes, kā arī rakstu strukturēšanu, vēlos iemācīties, kā korekti rakstīt kritikas slejas un recenzijas, lai tās nebūtu tādas kā domu plūsmas un viedoklis brīvā formā. Tāpat vēlētos pilnveidot savas zināšanas par laikmetīgo deju. Ir vēl tik daudz kā, kas man ir svešs un nezināms. Vienmēr vēlējos studēt LKA Horeogrāfijas programmā, bet uzņemšanas laiki nesakrīta ar manu vidusskolas beigšanas laiku, tāpēc, lai lieki netērētu laiku, izvēlējos citu studiju programmu.

- "Beneficē" deju jau sen – kopš pašiem pirmsākumiem 1999. gadā. Kas ir būtiskākais, kas mainījies kopš tiem senajiem laikiem? Vai tā ir pamatsastāva profesionāla izaugsme vai iešana plašumā, vai estētika, kādā tiek veidotas dejas? Teici, ka varbūt vairs nedejosi. Skaidrs, ka te nav vainīgs vecums. Kāpēc? Vai ir sevis izsmelšanas sajūta? Nogurums no sacensībām (sapratu, ka tajās daudz piedalāties)? Kā vispār vērtē deju kā sportu? Skatoties uz to, kā Tu deju, man radās iespaids, ka šoviskajās daļās neesi īsti laimīga, izpildi profesionāli, cik vajag aizrautīgi, bet atļaušos minēt, ka varbūt Tu gribētu dejot kaut ko satura ziņā pamatīgāku. Droši saki, ja man nav taisnība. Vai redzi "Benefici" kā jauniešu grupu, skolas un studiju hobiju, kas beidzas līdz ar pieaugšanu?

-Kopš 1999. gada izmaiņu ir bijis neskaitāmi daudz. Būtiski ir divi faktori: 1) esam iespaidīgā ēkā – Jelgavas pilsētas pašvaldības iestādes "Kultūra" filiālē deju centrā "Cukurfabrika", ko daudzi Latvijas un ārzemju viesi atzīst par mūsdienīgāko mūsu valstī; 2) no brīvā laikā pavadīšanas vietas esam pārveidojušies par pusprofesionālu deju studiju, kurā strādā ļoti kompetenti un ārkārtīgi radoši pasniedzēji, kas arī ir viens no konflikta faktoriem, jo galu galā esam interešu izglītības pulciņš (tātad brīvā laika pavadīšana), kas liek uzdot jautājumu – vai ir vērts tik ļoti noslogot bērnus, ja šī nav akreditēta deju skola, kas katram piešķirtu profesionāla dejotāja apliecinājumu. Starp citu, tas ir viens no mūsu mērķiem tālajai nākotnei.

Esmu šajā deju studijā nodejojusi 15 gadus, esmu nodejojusi ļoti apjomīgu dažādu priekšnesumu un deju daudzumu, pat neesmu skaitījusi. Manuprāt, esmu izaugusi no šova deju stila, vēlos, kā jau iepriekš minēju, paplašināt savu redzesloku dejas valodā, pat ne tikai dejas, kustības, radošuma, vispārējā redzējuma, vēlos augt.

Dalība konkursos nepārprotami ir nogurdinājusi, jo ir zudis sacensības gars, kas bija pirms vismaz 6 gadiem. Šobrīd man svarīgāk ir skatītājam izdejot konkrētās horeogrāfijas stāstu, iespēja ar to iegūt izcilu vērtējumu ir otrajā plānā.

Tu absolūti precīzi esi nolasījusi manas sajūtas, nav ne jausmas, kā Tev tas izdevies. :) Ar zināmu skaudību vēroju "Laiks Dejot 2013" priekšnesumus, jo pati noteikti vēlētos izmēģināt savus spēkus laikmetīgajā dejā. Gribu sevi izaicināt, ne tikai fiziskās izturības ziņā, ar to nav problēmu, ķermeni var izlauzt un uztrenēt nepieciešamajā pakāpē, bet emocionālo pavadījumu noturēt ir grūti. Tas ir galvenais, kā trūkst dejotāja apmācībā. Laika periodā no 2006. līdz 2009. gadam tika iestudētas vairākas nozīmīgas un vērtīgas horeogrāfijas kopā ar puišiem – par mīlestību, kāzām, mammām un bērniem, tas bija fantastiski, jo bija sevi jāizaicina dejot un nopietni iegrimt savā tēlā.

Par "Benefices" redzējumu – šajā momentā tas ir bērnu un jauniešu kolektīvs, liela daļa nespēj treniņus apvienot pat ar mācībām tik vien kā pamatskolā, nemaz nerunājot par augstākas pakāpes mācībām. Arī man nav savas vienaudžu grupas, tiku ielikta koncertā, jo kāda nu jau bijusī dejotāja pameta kolektīvu ģimenes apstākļu dēļ, tā kā nedejoju kopā ar vienaudzēm. Protams, mums ir t.s. "Hobby Class" grupa, kurā dejo gan dejotāju mammas, gan dejas entuziastes, kas vēlas kustēties.

-Mani jau sen nomoka jautājumi par attiecībām starp amatiermākslu un profesionālo mākslu. Kā Tu varētu situāciju raksturot? Ne jau visiem jāiet tālāk studēt, bet, vai tiem, kas gribētu, ir iespējas un pietiek sagatavotības? Vēl man šķiet, ka amatieriem ir būtiski redzēt sev priekšā profesionāļus – kaut ko, uz ko tiekties, ar ko sevi salīdzināt. Kas ir profesionālā deja, uz kuru skatās "Benefice", uz kuru skaties Tu? Vai daudzi dejotāji apmeklē un interesējas par izrādēm Latvijas profesionālajā dejā – baletā un laikmetīgajā dejā? Kas būtu darāms, lai būtu lielāka interese un pieejamība? Skatos un domāju – diezin vai "Benefices" audzēkņi un bērnu vecāki var normāli skatīties laikmetīgo deju? Tas droši vien liekas kā regress, nevis profesionālā māksla. Vai ir kāda tilta iespēja, lai jau no agra vecuma izprastu arī tās vērtības, kuras cienī laikmetīgajā dejā?

-Jautājums nav no vieglajiem, jo bieži vien dažādās mākslās ir novērots labāks iespaids vai rezultāts no amatieru puses, ne profesionāļu. Amatiermāksla atšķiras ar to, ka daudz kas tiek piedots, uz daudz ko tiek "pievērtas acis" un atņemts ar roku – ai, ko tur, viņi taču nav profesionāļi! Nevar arī apgalvot, ka profesionāli raksturo algas un sertifikāta esamība, arī amatierim maksā algu par padarīto darbu vai radīto mākslas darbu. Ar draugu diskutējām par to, ka pat teātrī ir vērojami gadījumi, kad diplomu ieguvušais indivīds joprojām dara savu darbu amatiera līmenī.

Manuprāt, tie, kas vēlas savu nākotni saistīt ar profesionālo deju šeit, Latvijā, neredz pietiekami daudz iespēju un veiksmīgu idejas realizācijas gadījumu. Liela daļa pat nezina, ka Latvijā var apgūt horeogrāfa profesiju. Starp citu, ko dara visi absolventi šodien? Vada savas deju kompānijas? Varbūt strādā kādā teātrī par horeogrāfu vai kustību konsultantu? Godīgi sakot, man nav ne jausmas, ko šie jaunie cilvēki dara. Tāpat es stipri šaubos, ka šī brīža Latvijā ir iespējas sevi realizēt šādā veidā. Par sagatavotību arī grūti spriest – nav vienotas sistēmas vai metodes, pēc kuras strādātu Latvijas deju kolektīvu vadītāji un skolotāji. Es viennozīmīgi varu apgalvot, ka Annikas Andersones dejojājs būtu attiecīgi sagatavots, lai tālāk apgūtu deju profesionālā līmenī, par to es absolūti nešaubos.

Par profesionāļu vērošanu izaugsmes laikā – jā, jā, noteikti jā. Tā ir obligāta prasība – jāiet uz baletu, jāredz dažādu valstu dejojāji, jāredz dažādi deju stili, tas ir ļoti, ļoti svarīgi, citādi dejojājs izaug ar tādām kā "klapēm uz acīm", domājams, ka tikai tas, ko viņa deju skolotājs māca un dara, ir vienīgais pareizais. Ir jāredz dažādība dejojāju prasmēs, horeogrāfos, izpildījumā, tas ir jāredz, lai spētu salīdzināt un lai spētu rezonēt ar savām spējām, ar to, kas ir jāuzlabo. Protams, ja ir vēlme un apņemšanās, UN – atbalsts no vecāku puses!!!

Deju studija "Benefice" šajā momentā strādā ar deju, kura atbilst sekojošiem parametriem: 1) tehniska precizitāte un kvalitatīvs izpildījums – klasiskās dejas pamats; 2) emocionālais kustību pavadījums; 3) traki, neordināri, dažkārt ne pārāk ērti dejošanai, taču iespaidīgi tērpi un 4) skatuves kultūra – auskari, gredzeni, ķēdītes nost (izņemot, ja tie ir visiem dejojājiem vienādi), atbilstoša veļa un visi tie it kā sīkumi, kas padara mūsu priekšnesumus baudāmus un estētiskus. Vai ir kāds konkrēts kolektīvs vai apvienība, no kuras iedvesmojamies – nemācēšu atbildēt. Dejojāji ar apbrīnu skatās Krievijas "Todes" koncertierakstus un dažādus priekšnesumus no tādiem popkultūras šoviem kā "So You Think You Can Dance", "Dance Moms" un vēl kaut kādi šovi, kurus pati neskatos, bet uz kuriem atsaucās dejojāji sociālajos tīklos (veicu mini monitoringu). Pati skatos uz praktiski visu iespējamo un visu redzamo – baletu, džezu, laikmetīgo deju, buto, kustību teātriem, visu, ko spēju atrast, un katru reizi ieraugu kaut ko jaunu, katru reizi tieku iedvesmota jaunā veidā. Tāpēc festivāls "Laiks Dejot" tagad ir manā MUST-SEE sarakstā!

Par laikmetīgo deju – noteikti nē, noteikti. Mūsu dejojāji ir gados jauni, laikmetīgā deja netiek pasniegta tik bieži, lai viņus tas ieinteresētu adekvātā pakāpē, tas prasa zināmu prāta briedumu. Kad piedalāmies starptautiskos konkursos, protams, visi ar apbrīnu vēro dejojājus no citām valstīm un viņu priekšnesumus. Tas noteikti nebūtu kā regress, bet vienkārši viņiem būtu garlaicīgi, jo visi ir pieraduši pie aizrautīgas mūzikas izvēles, trakiem tērpiem, emociju izpausmēm dejā, tas jau ir pieradums. Manuprāt, ar laikmetīgo deju jaunieti var iepazīstināt apmēram no 13 līdz 15 gadu vecuma, jo līdz tam jāapgūst klasiskās dejas pamati, mazākiem bērniem jāapgūst primitīva koordinācija un ritmika, kā arī līdz šim vecumam emocijas var attīstīt, dejojot dejas, kurās ir konkrēta loma – skudra, koala, zivtiņa, bezpajumtnieks, skursteņslauķis – tāds asociatīvs tēls, kurā ir nosacīti viegli iejusties. Pēc šādas bāzes jau var domāt par ko nopietnāku. Beigu beigās viss ir atkarīgs no kolektīva vadītāja ambīcijām un mērķiem.

-Puiši. Vēl viens bieži sāpīgs jautājums dejā. Ja tautas dejas tradīciju dēļ vēl kādu līdzsvaru saglabā, tad mūsdienu deju studijās ir izteikta meiteņu valdīšana. Kāpēc tā? Zēni ir sportā? Deja nav prestiža? Jaunieši neredz profesionālo perspektīvu? Estētika ir pārāk meitenīga? Manuprāt, ja amatiermākslā atrastos veids, kā pušus piesaistīt dejai, būtu cerība, ka arī baletskolā būtu vairāk nekā daži zēni? Laikmetīgajā dejā situācija ir labāka, bet tur zēni nāk no sporta dejām, tautas dejām, hiphopa, breika, bet parasti ne no mūsdienu dejas studijām. Vai numurs ar ūdenslīdējiem bija Tavs? Skatījos un domāju – ja būs vairāk šāda veida dejas, tad puiši nāks.

- Jā, puiši mums ir deficītā. Esmu novērojuši, ka deju grupā "Buras", "Dzirnas" un citos kolektīvos par to nevar sūdzēties. Varbūt viņus piesaista akrobātikas elementi dejās, varbūt ielu dejas, ar ko vēlāk var veiksmīgi iefiltrēt pušus arī nopietnākās horeogrāfijās? Manuprāt, puiši baidās no skatuves, baidās no stereotipa, ka dejošana ir "a girl thing", un joprojām savus vienaudžus, kurus no sirds uzrunā dejas, uzskata par homoseksuāliem. Stulbi, jo ir tik daudz talantīgu pušu, kurus varētu iesaistīt dažādos deju numuros, bet viņi nevēlas uzstāties, nevēlas pakļauties. To novēroju iepriekš pieminētajā "Benefices" pušu periodā – viņi vairs nevēlējās un nevarēja regulāri būt treniņos, regulāri trenēties, nemaz nerunājot par nopietnu attieksmi treniņu laikā.

Arī "Benefices" Street dance grupā ir daži t. s. "tūrradņi" – puiši, no kuriem staro vēlme dejot, uz kuriem skatoties, var redzēt, ka viņi mīl deju un to dara ar maksimālu atdevi (esmu pārliecināta, ka pamanīji viņus), BET – neesmu pārliecināta, ka viņus interesē meiteņu tipa dejas, kur nu vēl balets vai laikmetīgā dejas, viņi vēlas brīvas kustības, t. s. "batlus" (kas, protams, korelē ar vīriešu dzimuma vēlmi būt labākajam barā, būt alfai :), UN – tādi ir tikai 2 uz apmēram 200 meiteņu fona.

Vēl viens nozīmīgs faktors – vīriešu skolotāju trūkums. "Beneficē", protams, ir sieviešu skolotāju un darbinieču pārsvars, arī tas atbaida potenciālos dejotājus puīšus, jo viņiem ir nepieciešams vīrietis pasniedzējs, uz kuru skatīties, no kura mācīties. Ne velti video etiķē par skolotāju MADARU varēja dzirdēt vārdus "sākumā, kad Madara vadīja nodarbības, man viņa nepatika, bet vēlāk izrādījās, ka ir baigi labi". Vienu brīdi mūsu kolektīvā strādāja Valērijs Oļehno, pasniedza hiphopu, breiku, *street dance*, bet arī laikmetīgās dejas pamatus – tas piesaistīja lielu puīšu daudzumu.

Tomēr "ūdenslīdēju" dejas grupā aug pieci ļoti aktīvi un jauki puīši, es ļoti ceru, ka viņi neaizies. Jā, tā bija mana deja – es to sauktu par etiķi, jo no dejas tur bija ļoti maz, kaut kā bija jāatrod vidusceļš starp bērniem, kas absolūti neatšķir labo no kreisās, tiem, kas dejo ļoti labi un apsveicami, un puīšiem, kuriem vajag kādu ACTION – lai viņiem būtu interesanti, šī ir ļoti nozīmīga mācība un atziņa no Annikas Andersones. Maziem bērniem vajag kaut ko asociatīvu, kaut ko aizraujošu, man šķiet, ka viņiem patika zivtiņas pret ūdenslīdējiem.